

MARTA ORFILA FULLANA

*TU NOMBRE NO ES TU
NOMBRE*

UNA IDENTITAT ALLIBERADORA

El títol *Tu nombre no es tu nombre* ja és una picada d'ullet a la sociologia. El nom d'un individu com a identificació social del *me*, la mateixa percepció, partint d'una situació en què ha de canviar, trobant-se en un buit de *qui soc*.

En aquesta entrevista ens trobem amb la paradoxa de l'individu com a conformador de la societat i aquesta com a reguladora de l'acció humana. Durant l'època històrica de la qual parlen en l'entrevista, la dictadura argentina, es veu la dialèctica social dels alts càrrecs i simpatitzants amb la dictadura com estereotipadors d'un seguit de conductes, instituint aquest món social que al mateix temps els conforma, amb unes idees de què s'ha d'etiquetar com a normalitat i qui com a *subversiu*.

Els altres significatius, els pares, són els que ens ajuden a conformar la nostra socialització primària. En aquest cas, la Claudia fou criada per unes persones a qui durant molts anys va considerar *pares* —els que a hores d'ara anomena els seus *apropiadors*—.

Com esmenta Fernández Mostaza, “les actituds i els valors dels altres significatius serveixen a l'infant per a interioritzar tot el conjunt de normes de la societat a la qual se sent cridat a pertànyer” (Fernández Mostaza, 2019:10).

Durant vint-i-dos anys ella es va identificar amb unes actituds i valors apropiats a les del tinent coronel i la seva esposa, pel que aquests li havien ensenyat. Tot i això, a partir de l'altre generalitzant, va començar a comprendre com els seus *pares* eren més grans que els de les seves companyes de classe. Amb la introducció dins la societat, percebia una realitat que no havia vist abans: que estrany era que unes persones tan majors fossin els seus pares.

Pel que conta a l'entrevista, el procés de la Claudia de socialització primària semblava ser normal per a ella, amb una infància feliç i uns *pares* que li donaven amor. Fins als vint-i-dos anys, aquesta realitat que ells li havien atorgat era l'única que existia per a ella presa des d'un procés d'interiorització, en què a partir del nostre context de socialització determinat anem “assimilant les normes, les expectatives i les relacions del nostre entorn” (Rovira, 2016).

Dita realitat s'emmarca dins una vida quotidiana, com nosaltres percebem “el nostre món”. Segons Estruch i Gibert, es tracta d'una realitat ordenada, amb el llenguatge com a ordenador —en el dit cas, una designació de la paraula *pares*, després reetiquetada com *apropiadors*; un etiquetatge de la família que ella creia biològica...—. Aquesta realitat

també és compartida amb els altres —Claudia com la Mercedes que el seu voltant, no coneixedor de la situació, identifica—. Finalment, una realitat donada per descomptat, on la Claudia no dubta fins a cert moment de la seva procedència, de la possibilitat que els seus pares no siguin els pares; com explica que de petita no veia res estrany en la situació—.

A partir de la descoberta de la seva identitat real, es trenca la dita *realitat* i en aquest moment és quan, amb una resocialització (socialització secundària) que passa per ajuda psicològica, esforç i el suport de las Abuelas de la Plaza de Mayo, no només accepta sinó que també reivindica la seva identitat.

Fernández Mostaza parla de la “necessitat de repetir nous processos d’interiorització capaços de reconstruir, sobre la base del món de la primera socialització, un món nou” (Fernández Mostaza, 2019:14).

Com s’esmenta al programa de ràdio, som la nostra infància; aquesta determina tot el que fem i no ens adonem fins que som més grans. Claudia viu la reconstitució d’uns valors i actituds per voluntat d’allunyar-se de la seva *apropiadora*, que ordenava la cuina d’una manera determinada a la qual la Claudia sent repulsió.

Hi ha un moment on la nostra protagonista viu una doble identitat. Enceta un procés d’identificació amb el nom de Claudia, però continua sent Mercedes. Tot i això, ella esmenta en l’entrevista que sempre va ser Claudia Poblete.

Els *apropiadors* de la Claudia tenien legitimats uns valors concrets que els feia concebre els dels pares biològics de la Claudia com a “subversius”, arribant a creure que havien fet un favor a la Claudia adoptant-la. Com Núñez afirma, s’ha de donar un valor moral a la realitat social predominant, on les institucions realcin la seva posició amb la legitimació dels seus patrons, a partir de la seva autoritat i valor moral.

Aquesta legitimació permet crear un etiquetatge dels individus, qualificant-los de quelcom o de quelcom altre. En aquest cas, l’etiqueta de *subversius* és consensuada per la política vigent de la dictadura argentina, permetent la identificació de subversius com els desviats socials, que violen les normes socialment establertes —en aquest cas polítiques i de pensament— i la seva posterior justificació de rapte i matança. Així mateix, els *apropiadors* no van mostrar penediment, perquè pensaven que ho van fer tot bé.

La significativitat de la relació de la Claudia amb els seus pares biològics és molt més important per ella que no amb la vida amb la qual s'identificava com a Mercedes amb els seus *apropiadors*. Tot i això, el nom de Mercedes no deixarà mai de tenir significat per ella.

El vincle afectiu que ella sent pels seus pares biològics el va recuperant a partir de petites anècdotes o detalls com l'amor que sentia cap al seu ninot de cames curtes anomenat Pepe, que nomia igual que el seu pare i que tenia la mateixa característica física pel que fa a les cames —el seu pare tenia les cames amputades per un accident de tren—. Així com el record de plorar desconsoladament enmig d'un restaurant en veure una escultura d'una mà enorme i que la seva mare biològica, Trudi, tingués com a obsessió artística esculpir mans. L'interès i la significativitat de la relació de Claudia amb els seus pares biològics és el que connecta la Claudia de vuit mesos que va ser segrestada, amb Mercedes Landa.

Estruch defineix com es pot parlar de l'existència d'un cert tipus de relacions amb persones que ja no hi són, en aquest cas, a partir d'aquests records de la nostra protagonista.

El moment en què, amb les proves d'ADN, Claudia confirma que no és la Mercedes Landa, els rols dels progenitors que havia tingut presents fins ara es van difuminant. Sap que els seus *apropiadors* no són els seus pares, tot i que en un principi, per la culpa de deixar-los, no s'allunyi.

No ens parla de l'educació rebuda a l'escola, per tant, no es pot fer una lectura sobre la institució de l'educació, però si parla de com les professores podrien haver sabut la realitat de la Claudia com a nena segrestada, sent testimonis de la situació i participant activament en la ficció identitària de la Claudia. En el cas de la Claudia, la institució de l'escola és formulada com un coneixedor silenciós més d'aquesta realitat.

El llibre de Federico Bianchini podria ser considerat, doncs, com una eina inspiradora d'una lluita per a la recuperació del dret de la identitat, un dret que li havia estat anul·lat no només a la protagonista del llibre, sinó a molts nens i nenes més durant la dictadura argentina.

Es tracta de la veu d'una dona que engloba la de moltes persones que ara viuen encasellades dins una identitat que no és la seva —biològicament—, perquè, com ja se sap, la identitat és una construcció social. L'acceptació o no d'aquesta realitat ja és una decisió

personal, però la porta per aventurar-se a conèixer la seva veritable procedència s'obre amb la lectura de Bianchini, una resposta amarga a la legitimació de la dictadura argentina i el seu control social.

Com esmenta Mansilla, “quan parlem de la normalitat, sigui de manera explícita o de manera implícita, estem contribuint a construir, mitjançant el llenguatge, la realitat i els seus límits” (Mansilla, 2022). Per tant, Bianchini, compartint aquesta història, està reivindicant i donant veu a una situació històrica fins fa poc silenciada o ignorada, ajudant a fer que persones que hagin patit aquesta situació, els nens que podrien haver estat segrestats, puguin apropar-se a la seva realitat biològica.

Claudia també fa difusió del paper de las Abuelas de la Plaza de Mayo i com elles li tornen la seva identitat, restablint el dret que es violava fins aquell moment. La mateixa etiqueta d'*abuelas* ja ens mostra una familiarització, una tornada a les seves arrels que, en aquest cas, li van ser arrancades durant molt temps.

La llibertat de saber qui és, de ser qui ha de ser. La realitat com a alliberadora per la Claudia, per a l'autoconeixença i autopercepció; però al mateix temps coaccionadora per la determinació imposada de la realitat, que fins ara havia estat ignorada —o amagada—.

BIBLIOGRAFIA.

Estruch, Joan. (2019) La perspectiva sociològica. A: Cardús, Salvador i Mostaza, Esther (Coords) Sociologia. Barcelona: UOC.

Mansilla López, Jose i Martínez Sanmartí, Roger (2022). Sociologia: Normalitat, desviació i poder.[audiovisual]. Barcelona: UOC.

Mostaza, Esther. (2019) "La societat (I). El procés de socialització". A: Cardús, Salvador i Mostaza, Esther (Coords) Sociologia. Barcelona: UOC.

Núñez, Francesc (2019) "La societat (II). El procés d'institucionalització". A: Cardús, Salvador i Mostaza, Esther (Coords) Sociologia. Barcelona: UOC.

Rovira, Marta (2016) El procés de socialització [vídeo] Barcelona: UOC.